

De Minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en
Koninkrijksrelaties
De heer mr. Th.C. de Graaf
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onderwerp

Advies inzake tijdelijke vervanging van
volksvertegenwoordigers wegens zwangerschap
en bevalling of ziekte

Geachte heer De Graaf,

1. Inleiding

Bij brief van 5 maart jl. verzocht de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Kiesraad advies uit te brengen over een eerste proeve van een wetsvoorstel met betrekking tot de tijdelijke vervanging van leden van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer der Staten-Generaal, de provinciale staten en de gemeenteraden wegens zwangerschap en bevalling of ziekte. Naar aanleiding hiervan brengt de Kiesraad u onderstaand zijn advies uit. De Kiesraad beperkt zich daarbij tot de kiesrechtelijke aspecten van de regeling. Overigens is de Kiesraad destijds niet om advies gevraagd over het voorstel tot grondwetswijziging dat een tijdelijke vervangings regeling voor volksvertegenwoordigers mogelijk moet maken. Aangezien dit voorstel reeds in tweede lezing bij de Tweede Kamer aanhangig is, onthoudt de Kiesraad zich thans van principiële opmerkingen ten aanzien van de vervangingsregeling.

Alhoewel dit niet uitdrukkelijk in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel is vermeld, gaat de Kiesraad ervan uit dat bij het opstellen van het voorstel is gestreefd naar eenvoud. De Kiesraad ondersteunt dit van harte. Hij meent dat bij de opstelling van de regeling uitgegaan moet worden van de integriteit van de volksvertegenwoordigers en dat niet alle denkbare situaties geregeld moeten worden. Onderstaand komt de Kiesraad hier nog op terug.

2. Juridische positie van de persoon waaraan tijdelijk ontslag wordt verleend, van de vervanger en de relatie tussen hen onderling

Het wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid van een tijdelijk ontslag van een volksvertegenwoordiger wegens zwangerschap en bevalling of ziekte van zestien weken. Na het verstrijken van deze termijn vangt het lidmaatschap van rechtswege opnieuw aan. Bovendien eindigt het lidmaatschap van de vervanger op dat moment van rechtswege.

Datum

17 juni 2003

Ons kenmerk

Kiesraad 2003/69294

Onderdeel

DGCZK/Kiesraad

Inlichtingen

Mw. mr. drs. E.B. Pronk

T (070) 426 7691

F (070) 426 7634

Uw kenmerk

Blad

1 van 11

Aantal bijlagen

0

Bezoekadres

Schedeldoekshaven 200

2511 EZ Den Haag

Postadres

Postbus 20011

2500 EA Den Haag

Internetadres

www.minbzk.nl

Datum
17 juni 2003

Ons kenmerk
Kiesraad 2003/69294

Onderdeel
DGCZK/Kiesraad

Blad
2 van 11

De Kiesraad meent dat de juridische positie van de volksvertegenwoordiger aan wie tijdelijk ontslag wordt verleend niet geheel duidelijk is, evenmin als de positie van zijn vervanger. Daarnaast is de onderlinge verhouding tussen deze twee in het wetsvoorstel naar het oordeel van de Kiesraad niet duidelijk.

Het wetsvoorstel gaat zoals gezegd uit van een tijdelijk ontslag van de zwangere of zieke volksvertegenwoordiger. De zwangere of zieke volksvertegenwoordiger verliest daarbij zijn kiesrechtelijke status, aangezien het lidmaatschap ook daadwerkelijk tijdelijk beëindigd wordt. Dit betekent dat de situatie dat de zwangere of zieke volksvertegenwoordiger tijdens de verlofperiode niet langer voldoet aan de vereisten voor het lidmaatschap, overlijdt, een onverenigbare functie gaat vervullen, ontslag neemt of een verboden handeling gaat verrichten (staten- en raadsleden), geen consequenties heeft voor de vervanging. Op grond van de voorgestelde regeling kan zich dus de situatie voordoen dat een volksvertegenwoordiger die wordt vervangen, zelf inmiddels niet meer aan de vereisten voor het lidmaatschap voldoet, terwijl betrokkene wel nog wordt vervangen. De Kiesraad acht dit principiële onjuist en is dan ook van mening dat de te vervangen volksvertegenwoordiger een kiesrechtelijke positie dient te behouden, in die zin dat deze aan alle vereisten voor het lidmaatschap van het vertegenwoordigend orgaan dient te voldoen en geen onverenigbare functie mag vervullen.

De Kiesraad adviseert u gelet op het voorgaande in het wetsvoorstel te regelen dat bij een vervanging tijdens zwangerschap en bevalling of ziekte, de uitoefening van het lidmaatschap van betrokkene tijdelijk wordt opgeschort. Betrokkene oefent gedurende de opschorting feitelijk het lidmaatschap niet uit en voor deze periode wordt een vervangend lid benoemd. Door te kiezen voor een opschorting van de uitoefening van het lidmaatschap, wordt tot uitdrukking gebracht dat betrokkene een bepaalde kiesrechtelijke status behoudt met rechtsgevolgen. Gevolg hiervan is dat het zich voordoen van één van de hiervoor genoemde omstandigheden wel als consequentie heeft dat het lidmaatschap van de zwangere of zieke volksvertegenwoordiger tijdens de zestienwekentermijn eindigt. In dat geval eindigt tevens de vervanging en er ontstaat een reguliere vacature. Het lijkt niet goed te rijmen dat er een vervanger is, terwijl de te vervangen volksvertegenwoordiger om een van de genoemde redenen geen lid meer kan zijn.

Is bij vervanging dan niet sprake van meer dan 150 TK-leden of meer dan 75 EK-leden?

Indien niet gekozen wordt voor een vorm van tijdelijk ontslag, maar voor een vorm waarbij de uitoefening van het lidmaatschap van de zwangere of zieke volksvertegenwoordiger tijdelijk wordt opgeschort, kan de vraag aan de orde komen of bij een daadwerkelijke vervanging in de Tweede resp. Eerste Kamer niet het grondwettelijke aantal van 150 c.q. 75 leden overschreden wordt, doordat

Datum
17 juni 2003

Ons kenmerk
Kiesraad 2003/69294

Onderdeel
DGCZK/Kiesraad

Blad
3 van 11

er een 'extra lid' benoemd zou worden. De Kiesraad meent dat deze vraag ontkennend beantwoord dient te worden. Feitelijk zijn er in geval van vervanging immers maar 150 c.q. 75 leden die de werkzaamheden verbonden aan het lidmaatschap kunnen uitoefenen (vergaderingen bijwonen, aan de beraadslagingen deelnemen, stemmen).

Voorziening indien vastgehouden wordt aan de vorm van een tijdelijk ontslag
Houdt u vast aan de door u gekozen vorm van een tijdelijk ontslag, dan adviseert de Kiesraad u in artikel W 2 van de Kieswet expliciet te bepalen dat de kandidaat aan wie tijdelijk ontslag is verleend wegens zwangerschap en bevalling of ziekte, bij een tussentijdse vacaturevervulling buiten rekening wordt gelaten. Op grond van de voorliggende regeling wordt het lidmaatschap immers tijdelijk beëindigd. Ontstaat er een reguliere vacature in dezelfde fractie, dan zal betrokkene, ervan uitgaande dat deze de hoogst daarvoor in aanmerking komende kandidaat op de lijst is, volgens het huidige artikel W 2 van de Kieswet in aanmerking komen in de lege plaats benoemd te worden. Dit is uiteraard ongewenst.

In het vervolg van dit advies wordt terminologisch aangesloten bij de in het wetsvoorstel opgenomen constructie dat aan de zieke of zwangere volksvertegenwoordiger tijdelijk ontslag wordt verleend. De opmerkingen zijn mutatis mutandis van toepassing op de door de Kiesraad voorgestane regeling.

3. De beslissing op het verzoek

In het voorgestelde artikel X 11, tweede lid, wordt bepaald dat de beslissing op het verzoek tot tijdelijk ontslag in overeenstemming geschiedt met de verklaring van de arts of verloskundige, tenzij *zwaarwegende omstandigheden* zich daartegen verzetten. In de toelichting op het wetsvoorstel wordt niet nader aangegeven waaruit deze zwaarwegende omstandigheden zouden kunnen bestaan. Gesteld wordt uitsluitend dat de beslissing tot tijdelijk ontslag een sterk gebonden karakter heeft.

Bij de parlementaire behandeling van het grondwetswijzigingsvoorstel heeft de regering zich (eveneens) op het standpunt gesteld dat de beslissing op het verzoek tot tijdelijk ontslag een gebonden beslissing zal zijn, waarbinnen weinig beleidsruimte bestaat om af te wijken van het medisch advies. Volgens de regering bestond alleen indien het medisch advies evident onjuist is, dan wel de conclusie niet gedragen wordt door de feiten, de mogelijkheid om af te wijken van het advies. Daarbij werd ook gewezen op de mogelijkheid een tweede medisch advies in te winnen. (Kamerstukken II, 2001-2002, 28 051, nr. 5).

Uit de behandeling van de grondwetsherziening zou afgeleid kunnen worden dat alleen beoogd is oorzaken verband houdende met betrokkene's gesteldheid een reden voor afwijking van het advies te laten zijn. De formulering "zwaarwegende omstandigheden" suggereert echter dat daarbuiten liggende omstandigheden

Datum
17 juni 2003

Ons kenmerk
Kiesraad 2003/69294

Onderdeel
DGCZK/Kiesraad

Blad
4 van 11

een reden kunnen zijn van het advies af te wijken. Te denken valt daarbij naar het oordeel van de Kiesraad aan het feit dat de zittingstermijn van de Tweede Kamer al op korte termijn zal eindigen of dat binnen een bepaalde fractie al andere tijdelijke vervangingen bestaan.

De Kiesraad meent dat zodanige omstandigheden geen redenen kunnen zijn van het medisch advies af te wijken. Volksvertegenwoordigers krijgen toch immers in feite een grondwettelijke aanspraak op vervanging wegens zwangerschap en bevalling of ziekte. Dan kan er naar het oordeel van de Kiesraad geen sprake van zijn dat buiten betrokkene liggende (evt. politieke) omstandigheden een argument zijn het tijdelijk ontslag niet te verlenen.

Gelet op het voorgaande adviseert de Kiesraad u de uitwijkmogelijkheid van "zwaarwegende omstandigheden" te laten vervallen. De Kiesraad meent dat de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan in deze niet anders zou moeten kunnen doen dan het verzoek toewijzen, mits uiteraard een verklaring van een verloskundige of arts is bijgevoegd waaruit de ongeschiktheid blijkt. De verklaring van de arts of verloskundige dient naar het oordeel van de Kiesraad met andere woorden leidend te zijn voor de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan. Op verzoek van een kandidaat wordt de uitoefening van het lidmaatschap tijdelijk opgeschort indien hij een medische verklaring overlegt waaruit de ongeschiktheid blijkt.

In dit verband adviseert de Kiesraad u voorts in het wetsvoorstel te bepalen dat bij het verzoek tot tijdelijk ontslag de verklaring van de arts of verloskundige wordt overgelegd.

4. Mogelijkheid van beroep

Op grond van het voorgestelde artikel X 12 juncto D 9 staat tegen het besluit van de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan tot afwijzing van het verzoek tot tijdelijk ontslag rechtstreeks beroep open op de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het beroep staat alleen open voor het lid dat het verzoek tot tijdelijk ontslag heeft ingediend. In het kader van de parlementaire behandeling van de grondwetswijziging is van de zijde van de regering gesteld dat bezwaar en beroep open zouden moeten staan tegen de beslissing op het verzoek tot tijdelijk ontslag. In de proeve is dit beperkt tot de mogelijkheid van beroep, zoals in Kieswetgeschillen gebruikelijk is.

Nieuw is dat er in de regeling ook beroep open staat tegen beslissingen van de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer. Dit is ongebruikelijk. In de eerste plaats omdat deze voorzitters niet vallen onder het begrip bestuursorgaan in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Dit betekent onder meer dat er over het algemeen geen bezwaar en beroep openstaat tegen besluiten van deze voorzitters. Algemeen principe is daarnaast (vanuit het beginsel van de scheiding

Datum
17 juni 2003

Ons kenmerk
Kiesraad 2003/69294

Onderdeel
DGCZK/Kiesraad

Blad
5 van 11

der machten) dat de rechter niet oordeelt over de samenstelling van de beide kamers der Staten-Generaal.

Zoals hiervoor echter ter sprake kwam is de Kiesraad er voorstander van dat de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan geen mogelijkheid heeft van de verklaring van de arts of verloskundige af te wijken. In dat geval is ook geen beroepsvoorziening nodig. Het verlof wordt immers verleend als er bij het verzoek een verklaring van de arts of verloskundige wordt overgelegd waaruit de zwangerschap of de ziekte blijkt. De Kiesraad adviseert u dan ook de beroepsmogelijkheid uit het wetsvoorstel te schrappen.

5. Zestienwekentermijn ook in geval van ziekte

Ter sprake kwam al dat het wetsvoorstel zowel voor het zwangerschaps- en bevallingsverlof, als voor het ziekteverlof, voorziet in een termijn van zestien weken. De termijn van zestien weken voor het zwangerschaps- en bevallingsverlof sluit aan bij de periode waarop werkneemsters in de publieke en private sector recht hebben. Waarom voor het ziekteverlof eveneens een termijn van zestien weken dient te gelden, wordt in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel niet gemotiveerd. Gesteld kan worden dat deze periode arbitrair is. Ten aanzien van ziekte zou er bijvoorbeeld ook voor gekozen kunnen worden om in de Kieswet een minimum- en maximumtermijn op te nemen, waarbij de daadwerkelijke duur van het verlof afhankelijk is van de ernst en aard van de ziekte. De Kiesraad kan er echter met het oog op de eenvoud mee instemmen dat ook voor het ziekteverlof is gekozen voor een vaste termijn en dat daarbij om praktische redenen is aangesloten bij de termijn voor zwangerschap en bevalling van zestien weken.

6. Wie beslist op het verzoek tot tijdelijk ontslag?

De bevoegdheid op het verzoek tot tijdelijk ontslag te beslissen wordt in het wetsvoorstel bij de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan gelegd. Bij de parlementaire behandeling van de grondwetswijziging is in eerdere fasen voor het gemeentelijk en provinciaal niveau van de zijde van de regering gesteld dat deze bevoegdheid bij de colleges van burgemeester en wethouders, onderscheidenlijk gedeputeerde staten zou moeten komen te liggen. Dit is ook in de lijn met de artikelen X 4, X 5, X 7 en X 8, waarin vergelijkbare bevoegdheden zijn neergelegd bij deze colleges.

In het kader van de parlementaire behandeling van de grondwetswijziging is van de zijde van de regering wel aangegeven dat denkbaar is dat door de dualisering niet deze colleges, maar de voorzitters daarvan de beslissing nemen. Gezien de (politiek) onafhankelijke en meer eigenstandige positie van de voorzitter van de raad en provinciale staten, acht de Kiesraad dit ook voor de hand te liggen. De Kiesraad stemt er dan ook mee in dat de bevoegdheid om te beslissen op het verzoek tot verlof, op alle niveaus bij de voorzitter van het vertegenwoordigend

Datum
17 juni 2003

Ons kenmerk
Kiesraad 2003/69294

Onderdeel
DGCZK/Kiesraad

Blad
6 van 11

orgaan wordt gelegd. In het verlengde hiervan adviseert de Kiesraad u om bij een andere gelegenheid ook de bevoegdheden die op grond van de artikelen X 4, X 5, X 7 en X 8 van de Kieswet thans bij de colleges berusten, bij de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan neer te leggen.

7. Termijn voor beslissing op verzoek tot tijdelijk ontslag

In het voorgestelde artikel X 11, eerste lid, wordt bepaald dat de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan op een verzoek tot tijdelijk ontslag beslist uiterlijk op de veertiende dag na indiening van het verzoek. De termijn van veertien dagen lijkt redelijk en in overeenstemming met andere termijnen in de Kieswet. Van belang kan immers zijn, met name in geval van ziekte, dat op korte termijn een beslissing wordt genomen. Om die reden zou naar het oordeel van de Kiesraad ook bepaald kunnen worden dat de beslissing op het verzoek zo spoedig mogelijk wordt genomen.

8. Datum van ingang van het tijdelijk ontslag

Op grond van het voorgestelde artikel X 11, derde lid, dient de beslissing tot tijdelijk ontslag de dag van ingang van het ontslag te vermelden. Dat lijkt gewenst, omdat op de dag van ingang van het tijdelijke ontslag de termijn van zestien weken aanvangt. Hieromtrent dient uiteraard duidelijkheid te bestaan. De vraag is echter wat de dag van ingang van het tijdelijke ontslag is en wie deze in feite bepaalt.

Het eerste lid van artikel X 10 bepaalt dat het verlof wegens zwangerschap en bevalling aanvangt op de dag die ligt tussen de zes en drie weken voor de vermoedelijke datum van bevalling. De Kiesraad adviseert u in het wetsvoorstel te regelen dat in geval van zwangerschap en bevalling het tijdelijk ontslag ingaat op de in het verzoek vermelde dag, die ligt ten hoogste zes en ten minste drie weken voor de vermoedelijke datum van bevalling. Hiermee wordt vastgelegd dat de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan geen ruimte heeft van de voorkeursdatum van betrokkene af te wijken.

Ten aanzien van de dag van ingang van het tijdelijk ontslag wegens ziekte adviseert de Kiesraad u in het wetsvoorstel te bepalen dat deze ingaat de dag na de bekendmaking van de beslissing op het verzoek aan betrokkene. Betrokkene is immers langdurig ziek, en het is naar het oordeel van de Kiesraad vreemd om het tijdelijke ontslag later te laten ingaan of de voorzitter hierover een beslissing te laten nemen. De Kiesraad meent dat voorkomen moet worden dat politieke motieven een rol zouden kunnen spelen bij de bepaling van de ingangsdatum.

9. Voortijdig vertrek van de vervanger

In het voorgestelde artikel X 10, vijfde lid, wordt bepaald dat het lidmaatschap van een tijdelijk lid van rechtswege ophoudt als de termijn van zestien weken is verstreken. Ook voor dit lid zou naar het oordeel van de Kiesraad de mogelijkheid

Datum
17 juni 2003

Ons kenmerk
Kiesraad 2003/69294

Onderdeel
DGCZK/Kiesraad

Blad
7 van 11

moeten bestaan van een ontslag. Hij moet ook de mogelijkheid hebben in een reguliere vacature benoemd te worden. Dan zal hij wel ontslag moeten nemen. Ook kan het zo zijn dat dit lid tussentijds overlijdt of kan blijken dat hij niet langer aan de vereisten voor het lidmaatschap voldoet of een onverenigbare functie gaat vervullen. Uit de memorie van toelichting op het voorgelegde wetsvoorstel blijkt dat het kabinet ook rekening houdt met de mogelijkheid dat het tijdelijk lid ontslag neemt, namelijk in de situatie dat er een reguliere functie ontstaat. (zie blz. 8, tweede alinea van paragraaf 3).

Gelet op het voorgaande adviseert de Kiesraad u de mogelijkheid van voortijdige beëindiging van de vervanging expliciet in het wetsvoorstel op te nemen. Bepaald zou kunnen worden dat een vervanger ophoudt lid te zijn met ingang van de dag waarop zestien weken zijn verstreken sinds de dag van ingang van het tijdelijke ontslag, onverminderd de mogelijkheid dat het vervangende lidmaatschap ingevolge de Kieswet op een eerder tijdstip eindigt. Indien u het voorstel van de Kiesraad overneemt om - in plaats van een tijdelijk ontslag - de uitoefening van het lidmaatschap van de vervangen volksvertegenwoordiger op te schorten, zou tevens bepaald moeten worden dat het vervangend lidmaatschap eindigt als het lidmaatschap van degene die vervangen wordt eindigt.

Bijzondere bepaling voor tijdelijk staten- of raadslid

Ten aanzien van staten- en raadsleden adviseert de Kiesraad u voorts artikel X 10, lid 5, uit te breiden, en wel om de volgende reden. Zodra een tijdelijk staten- of raadslid verneemt dat het lidmaatschap van een andere kandidaat op de lijst is beëindigd, zou hij inderdaad ontslag kunnen nemen om zelf in de reguliere vacature benoemd te kunnen worden. Het punt bij statenleden en raadsleden is echter dat zij op grond van artikel X 6 van de Kieswet ook na ontslag lid blijven totdat hun opvolger in de staten of de raad onherroepelijk is toegelaten. Nemen zij dus ontslag, dan kunnen ze niet bijna op hetzelfde moment weer in de nieuwe vacature benoemd worden. Zij zijn immers nog lid totdat het geloofsbrievenonderzoek van hun opvolger is afgerond. Omdat gemeenteraden en provinciale staten niet wekelijks bijeen komen, kan hier wel een maand mee gemoeid zijn, terwijl de benoeming in een tussentijdse vacature binnen veertien dagen dient te geschieden. Gelet op het voorgaande adviseert de Kiesraad u aan artikel X 10, vijfde lid, de volgende volzin toe te voegen: Indien het lidmaatschap van provinciale staten of de gemeenteraad van een vervanger op een eerder tijdstip eindigt wegens ontslag, is artikel X 6 van de Kieswet niet van toepassing.

Indien u meent dat een dergelijke regeling niet nodig is omdat betrokkenen maar zodanige afspraken moeten maken, dat een tijdelijk lid in een reguliere vacature benoemd kan worden, adviseert de Kiesraad u de toelichting op blz. 8 van de memorie van toelichting uit te breiden. Hier wordt namelijk gesuggereerd dat ook een tijdelijk staten- of raadslid zonder meer tussentijds ontslag kan nemen om terstond in een reguliere vacature benoemd te worden.

10. Vervanging van de vervanger

Zoals gezegd blijkt uit de toelichting op het wetsvoorstel dat wel rekening wordt gehouden met de mogelijkheid dat het tijdelijk lid ontslag neemt. Aan de orde komt echter niet wat er voor de resterende periode met de vrijkomende zetel moet gebeuren. Het uitgangspunt dient naar het oordeel van de Kiesraad te zijn dat in geval van een voortijdig vertrek van de vervanger, de tijdelijke zetel opnieuw voor de resterende termijn vervuld wordt. Met andere woorden; de Kiesraad meent dat de voorzitter van het centraal stembureau een nieuwe tijdelijke vervanger dient te benoemen.

De Kiesraad realiseert zich dat aan opnieuw vervullen van de tijdelijke plaats bezwaren zijn verbonden. Het kan immers zijn dat nog maar een restperiode van enkele weken of minder resteert. In theorie is uiteraard ook mogelijk dat de vervanger van het tijdelijk lid vervolgens ook voortijdig ontslag neemt. Aan het expliciet bepalen dat een bepaalde zetel niet vervuld wordt, zijn naar het oordeel van de Kiesraad echter zwaarder wegende bezwaren verbonden. Dit kan immers consequenties hebben voor de stemverhoudingen binnen het vertegenwoordigend orgaan.

De Kiesraad heeft zich afgevraagd of het gewenst is expliciet in het wetsvoorstel te bepalen dat een vervanger eveneens vervangen wordt. Gesteld zou kunnen worden dat uit het systeem van de wet volgt dat er weer een nieuwe vervanger benoemd moet worden. Anderzijds komt het naar het oordeel van de Kiesraad de duidelijkheid wel ten goede indien expliciet wordt geregeld dat bij voortijdige beëindiging van de vervanging, de plaats opnieuw wordt vervuld. Daarbij zou naar het oordeel van de Kiesraad bepaald moeten worden dat de vervanging van de vervanger eindigt met ingang van dezelfde dag als de oorspronkelijke vervanging zou eindigen.

11. Toepassing van hoofdstuk W van de Kieswet

Het voorgestelde artikel X 10, vierde lid, bepaalt dat op de vervanging voor de plaats die is opengevallen als gevolg van een tijdelijk ontslag als bedoeld in dat artikel, de in en krachtens deze wet gestelde bepalingen inzake vervanging van toepassing zijn. Bedoeld zal zijn dat hoofdstuk W van de Kieswet van toepassing is. De Kiesraad adviseert u artikel X 10, vierde lid, in die zin te formuleren. Met de van toepassing verklaring van hoofdstuk W wordt bereikt dat de eerstvolgende kandidaat op de kandidatenlijst waarop de persoon die tijdelijk ontslag heeft verkregen was gekozen, in principe als vervanger benoemd zal worden. Daarbij is niet uitgesloten dat doordat verschillende kandidaten op de lijst bedanken voor de tijdelijke vervanging, een speciaal met het oog op eventuele vervangingen op de lijst opgenomen kandidaat de vervanging op zich neemt.

Datum
17 juni 2003

Ons kenmerk
Kiesraad 2003/69294

Onderdeel
DGCZK/Kiesraad

Blad
9 van 11

Met het van toepassing verklaren van hoofdstuk W c. q. de regels inzake plaatsvervangende wordt ook duidelijk dat de voorzitter van het centraal stembureau pas in de vacature mag voorzien, indien het tijdelijk ontslag is ingegaan (artikel W 1, eerste lid, laatste volzin). Het lijkt goed dit ook expliciet in de toelichting te vermelden, ter voorkoming van vragen in de praktijk. Bij tijdelijk ontslag wegens ziekte zullen de momenten van beslissing op het ontslag, datum van ingang van ontslag en benoeming in de daardoor ontstane vacature zich snel in tijd opvolgen.

Bij een vervanging wegens zwangerschap en bevalling zal de datum van ingang van het tijdelijk ontslag geruime tijd daarvoor bekend zijn. De voorzitter van het centraal stembureau mag niet op termijn in de vacature voorzien. Artikel W 1, eerste lid, laatste volzin, verhindert dat immers. Aangezien een benoeming in principe redelijk snel geregeld kan zijn, ook op provinciaal en lokaal niveau, behoeft er geen bezwaar tegen te bestaan als de voorzitter van het centraal stembureau pas op die datum formeel de hoogste daarvoor in aanmerking komende kandidaat op de lijst kan benoemen. Benoeming op een eerder tijdstip tegen het tijdstip waarop het tijdelijk ontslag ingaat lijkt niet goed mogelijk. Het probleem is dan onder meer dat de mogelijkheid bestaat dat in de tussentijd een reguliere vacature ontstaat, waarin betrokkene mogelijk ook benoemd had willen worden.

Indien u overigens het advies van de Kiesraad volgt om de uitoefening van het lidmaatschap van een zwangere of zieke volksvertegenwoordiger op te schorten, zal bij ministeriële regeling een apart model voor het besluit tot benoeming van de vervanger vastgesteld dienen te worden. De Kieswet dient hiervoor de basis te bevatten.

12. Toepassing van hoofdstuk V van de Kieswet

Als ervoor wordt gekozen om expliciet hoofdstuk W van toepassing te verklaren op een vervanging, adviseert de Kiesraad ook expliciet hoofdstuk V van toepassing te verklaren. Indien immers de bepalingen van hoofdstuk W expliciet van toepassing worden verklaard, zou hieruit mogelijk a contrario afgeleid kunnen worden dat de bepalingen van hoofdstuk V van de Kieswet niet van toepassing zijn. Dat hoofdstuk V van de Kieswet van toepassing is betekent onder meer dat een geloofsbrievenonderzoek dient plaats te vinden. Uiteraard zal betrokkene aan de vereisten voor het lidmaatschap moeten voldoen en geen onverenigbare functie mogen vervullen.

13. Artikelen II, III en IV

Op grond van het voorgestelde artikel 6a van de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer heeft "het kamerlid dat tijdelijk is benoemd" recht op een vast bedrag per maand waarmee hij voorzieningen ter zake van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden kan treffen. Uiteraard zal

Datum
17 juni 2003

Ons kenmerk
Kiesraad 2003/69294

Onderdeel
DGCZK/Kiesraad

Blad
10 van 11

betrokkene ook moeten zijn toegelaten als lid (en beëdigd). Voorts is er in de voorgestelde regeling geen sprake van een tijdelijke benoeming. De benoeming op zich vindt voor onbepaalde duur plaats. Op grond van de voorgestelde regeling eindigt het lidmaatschap van de vervanger echter op een bepaald tijdstip van rechtswege. De Kiesraad adviseert u de terminologie in die zin aan te passen.

14. Wetstechnische en redactionele opmerkingen

Voor zijn wetstechnische en redactionele opmerkingen, verwijst de Kiesraad u naar de bijlage bij dit advies.

Hoogachtend,

F.J.W.M. van Dooren,
voorzitter

E.B. Pronk,
secretaris

Datum
17 juni 2003

Ons kenmerk
Kiesraad 2003/69294

Onderdeel
DGCZK/Kiesraad

Blad
11 van 11

Wetstechnische en redactionele opmerkingen

- De titel van hoofdstuk X vervangen door: Beëindiging van het lidmaatschap en tijdelijke vervanging als lid.
- De titel van hoofdstuk X, par. 1, vervangen door: Algemene bepalingen inzake beëindiging van het lidmaatschap.
- De titel van hoofdstuk X, par. 2, vervangen door: Bijzondere bepalingen inzake beëindiging van het lidmaatschap.
- De titel van hoofdstuk X, par. 3, vervangen door: Vervanging wegens zwangerschap *en* bevalling of ziekte (" ; " vervangen door: en).
- In artikel X 10, eerste lid, na "lid van een vertegenwoordigend orgaan" toevoegen: dat is toegelaten.
- In artikel X 10, eerste lid, de zinsnede "die ligt tussen de zes en drie weken" vervangen door: die ligt tussen ten hoogste zes en ten minste drie weken.
- De leden 4 en 5 van artikel X 10 in een apart artikel opnemen, na artikel X 11. Artikel X 10 en X 11 hebben dan betrekking op het lid dat tijdelijk ontslag neemt, terwijl het nieuwe artikel X 11a betrekking heeft op de vervanger.